

Астрель, Corpus, 2011. – 464 с. Вишняцкий Л. Б. Происхождение языка: современное состояние проблемы / Леонид Борисович Вишняцкий // Вопросы языкознания. – М. – 2002. – № 2. – С. 48-63. Газов-Гинзберг А. М. Был ли язык изобразителен в своих истоках? / Анатолий Михайлович Газов-Гинзберг. – М. : Наука, 1965. – 183 с. Гамкрелидзе Т. В., Иванов В. В. Индоевропейский язык и индоевропейцы / Т. В. Гамкрелидзе, В. В. Иванов. – Тбилиси : Изд-во Тбилис. ун-та, 1984. – Т. 2. – 889 с. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию / Вильгельм фон Гумбольдт. – М. : Прогресс, 2000. – 400 с. Долгопольский А. Б. Опыт реконструкции общеностратической грамматической системы / Арон Борисович Долгопольский // Материалы Конференции по сравнительно-исторической грамматике индоевропейских языков. – М. – 1972. – С. 32-34. Донских О. А. Происхождение языка как философская проблема / Олег Альбертович Донских. – Новосибирск : Наука, 1984. – 129 с. Иллич-Свитыч В. М. Опыт сравнения ностратических языков / Владислав Маркович Иллич-Свитыч. – М. : Наука, 1976. – 408 с. Кодухов В. И. Введение в языкознание / Виталий Иванович Кодухов. – М. : Просвещение, 1988. – 288 с. Лейбниц Г. В. О словах [Пер. с фр. К. Истомина] / Готфрид Вильгельм Лейбниц. – М. : URSS, 2010. – 96 с. Леонтьев А. А. Возникновение и первоначальное развитие языка / Алексей Алексеевич Леонтьев. – М. : Академия наук СССР, 1963. – 139 с. Мейе А. Введение в сравнительное изучение индоевропейских языков / Антуан Мейе. – М. : URSS. – 2002. – 512 с. Немченко В. Н. Введение в языкознание / Василий Николаевич Немченко. – М. : Дрофа, 2008. – 703 с. Потебня, А. А. Мысль и язык / Александр Афанасьевич Потебня. – М. : Лабиринт, 1999. – 300 с. Рулен М. Происхождение языка: ретроспектива и перспектива / Меррит Рулен // Вопросы языкознания. – М. – 1991. – № 1. – С. 5-19. Старостин С. А. Реконструкция древнекитайской фонологической системы / Сергей Анатольевич Старостин. – М. : Наука, 1989. – 727 с. Ушаков Д. Н. Краткое введение в науку о языке / Дмитрий Николаевич Ушаков. – М. : УРСС Эдиториал, 2004. – 152 с. Якушин Б. В. Гипотезы о происхождении языка / Борис Владимирович Якушин. – М. : ЛКИ, 2007. – 136 с.

УДК 811, 111'27

НАУМУК О.В.

(Волинський національний університет ім. Лесі Українки)

ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ПОРАДИ-РЕКОМЕНДАЦІЇ

У статті йдеться про раду-рекомендацію як одну із можливих прагматичних модифікацій поради. Автор розглядає рекомендацію як компетентну раду, аргументацією якої виступають професійні знання суб'єкта висловлювання, що є відповідно гарантом корисності рекомендованої дії.

Ключові слова: іллокуція, мовець, мовленнєвий акт, рада, прагматична модифікація, слухач.

Наумук О.В. Особенности вербализации совета-рекомендации. В статье рассматривается совет-рекомендация как одна из возможных прагматических модификаций речевого акта совета. Автор подчеркивает, что совет-рекомендация отличается высоким уровнем компетентности, так как ее аргументацией являются профессиональные знания субъекта высказывания, что в свою очередь служит гарантом полезности рекомендуемого действия.

Ключевые слова: иллокуция, говорящий, речевой акт, совет, прагматическая модификация, слушатель.

Naumuk O.V. Peculiarities of the advice-recommendation verbalization. Advice-recommendation is analyzed as one of the possible pragmatic modification of advice. The author points out that advice-recommendation is based on the professional knowledge of the speaker which makes the recommended action more argumentative to be fulfilled by the hearer.

Key words: illocution, speaker, speech act, advice, pragmatic modification, hearer.

Антропоцентрична спрямованість лінгвістичних розвідок засвідчує, що в центрі наукових досліджень останніх десятиріч опиняється мовленнєва стратегія суб'єкта висловлювання. На особливу увагу заслуговують поради, переважна більшість яких відповідають визначенню „двоактних”, або „двоіллокутивних” [Кобозева 2000] висловлювань, тобто таких, що утворюють бінарні мовленнєві комплекси і сигналізують поряд з основним вторинне прагматичне значення. Обидва прагматичні значення співіснують. Це підтверджує існування прагматичних модифікацій мовленнєвого акту поради. Проаналізований матеріал (5600 контекстів, де зустрічається МА поради) уможливило виокремити такі модифікації як: раду-наказ, раду-застереження, раду-погрозу, раду-повчання, раду-рекомендацію, раду-прохання та раду-пропонування.

Вищезазначені модифікації є важливим засобом прагматичного впливу на адресата, що відповідає основному намірові спонукати останнього до виконання бенефактивної рекомендованої дії. Наголосимо, що іллокутивні трансформації є наслідком свідомої мовленнєвої стратегії суб'єкта поради. На особливу увагу заслуговує рада-рекомендація. Відсутність докладного аналізу цієї модифікації підвищує актуальність нашої статті. **Об'єкт** дослідження – рекомендація як одна із можливих прагматичних модифікацій поради. Поставлена **мета** – з'ясувати специфіку набуття радою нової іллокутивної сили, передбачає вирішення наступних **завдань**: проаналізувати причини її появи та виявити ситуації, в яких функціонує вищевказана модифікація.

Порада-рекомендація – це компетентна порада, настанова мовця адресатові, як діяти за планом, що робити. Така модифікація поради характеризується доцільністю як із точки зору мовця, так і з точки зору слухача, настанов щодо виконання рекомендованої дії. Рекомендація має на меті повідомити дію, яка буде добрим для адресата. У рекомендації є щось інструментальне, тобто річ або дія, які рекомендуються, розглядаються як засіб досягнення мети, а не як сама мета. Зазвичай рекомендують об'єкти: напої (приклад (2)), ресторани (приклад (3)), відпочинок (приклад (1)) і т.п., які розглядаються як надійні засоби досягнення почуття задоволення. Прагматичним модифікатором іллокуції поради-рекомендації є дієслово *recommend*, а також істотними видаються мовні засоби вираження професійних знань мовця, що досить важливо для ідентифікації поради-рекомендації. Наприклад:

(1) *“At this point, you really are in a position to bring down the company. And what good is that?” He took another deep breath. He was feeling better all the time.*

“You're saying this is over,” he said, finally.

“Yes. It's over, and you've won. You pulled it off: Congratulations, Tom.”

She shook his hand.

“Jesus Christ,” he said.

She stood up. “I'm going to draw up an instrument outlining my conversation with Blackburn, specifying these options, and send it to him for his signature in an hour. I'll call you when I have it signed. Meanwhile, I recommend you do whatever preparation you need for this meeting tomorrow, and get some much deserved rest. I'll see you tomorrow” [Crichton 1995, с. 156].

(2) *Joshua turned, putting his eyes level with a delightful swelling at the front of a blue satin ship-tunic. ‘Captain Syrinx, this is a pleasure. Can I get you a drink? This brandy is more than passable, I can recommend it, or perhaps you'd like a wine?’* [Hamilton 1995, с. 540-541].

(3) *‘Mr. Kavanagh will see you now, Captain Calvert,’ she said.*

‘That’s very kind of you to press my case?’

‘Not at all?’

‘I could recommend a decent restaurant for tonight. She straightened her back self-consciously, and her voice slid up a social stratum. ‘Visit the Metropole,’ she said airily.

‘Then I’m sure it must be delightful’ [Hamilton 1995, с. 535-536].

Порада-рекомендація може бути викликана поведінкою адресата:

(4) *The priest instantly started up and turned his face to the light.*

“I recommend you to control your temper, and to treat me with common courtesy,” he said, in his quietest, firmest tones, looking at Fabio steadily while he spoke.

“We will not prolong this interview,” said the young man, calming himself by an evident effort [Collins 1993, с. 126].

У наведеному прикладі мовець за соціальним статусом є вищим за свого співрозмовника. Діючи відповідно до своїх повноважень, священник висловлює професійну пораду прихожанинові контролювати його темперамент в межах прийнятої суспільством норми загальної вічливості до осіб певного соціального прошарку.

Рекомендація як компетентна порада, надається тими людьми, які є професіоналами у тій чи іншій сфері, тому доцільно вважати рекомендацію професійною порадою. Такі професійні поради можна назвати “інституалізованими порадами”. До них належать поради лікаря (приклад (7)), юриста (приклад (6)), поліцейського (приклад (5)), інструктора (приклад (8)) і т. п. Наприклад:

(5) *“Take my advice and call your aunt and tell her to come on and get you, even if she isn't a hundred percent well. These are colored people here. You understand what I'm saying? I wrinkled up my forehead”. “No, sir, I'm afraid I don't”.*

“I'm just saying it's not natural, that you shouldn't be ... well, lowering yourself”.

“Oh”.

“I'm gonna come back soon, and I better not find you still here. Okay?” He smiled and put his gigantic hand on my head like we were two white people with the secret understanding. Okay” [Kidd 2002, с. 198].

(6) *“If you include the money in the estate, half will go to the IRS.” “I know that, Harry Rex. What would you do?” “I'm not the right person to ask. I've been at war with the IRS for eighteen years, and guess who's winnin'? Not me. Screw 'em.” “That's your advice as an attorney?” “No, as a friend. If you want legal advice, then I will tell you that all assets must be collected and properly inventoried pursuant to the Mississippi Code, as annotated and amended.” “Thank you.” “I'd take twenty thousand or so, put it in the estate to pay the up-front bills, then wait a long time and give Forrest his half of the rest.” “Now,*

that's what I call legal advice." "Nope, it's just common sense. "The mystery of the biscuits was solved when Harry Rex attacked them. "How 'bout a biscuit?" he said, though they were closer to Ray. "No thanks" [Grisham 1998, с. 94].

(7) *When he had done he says to my mistress, who was in the room,*

"This is a very serious case," he says, "I recommend you to write to Lady Glyde's friends directly."

My mistress says to him, "Is it heart-disease?" And he says, "Yes, heart-disease of a most dangerous kind." He told her exactly what he thought was the matter, which I was not clever enough to understand. But I know this, he ended by saying that he was afraid neither his help nor any other doctor's help was likely to be of much service [Collins 1993, с. 86].

Важливо підкреслити, що порада-рекомендація є категоричним спонукальним актом. Будучи побудованою на професійних умінях мовця, а не просто життєвому досвіді, така порада викликає довіру в адресата. Тому правомірною є подекуди відсутність аргументації рекомендованої дії, адже аргументом та запорукою бенефактивності поради виступає професіоналізм рекомендуючого.

Рекомендації інструктора не можна назвати інструкціями, бо „інструкції вживаються не по відношенню до конкретного слухача-виконавця, а до неозначеного – як в рекламі, оголошеннях, завданнях до підручника і т.п.” [Храковский 1998, с. 181]; відтак вони є порадами, обумовленими професійними навичками адресанта. Наприклад:

(8) *"Most of it is confidence," said bob encouragingly. When you swing, you can do it forwards and backwards, but be careful not to let the stick go in front of your mount. You'll find you ache above the elbows, but that will soon pass".*

"Above all, protect the horse. That means no crossing in front of the other riders at certain angles – that will cost you penalties, as well as being dangerous!" He smiled. "Don't worry. You'll find the ponies know what they're doing!" [Player 1993, с. 37-38].

Очевидно, що порада-рекомендація викликана недостатніми професійними знаннями адресата і, відповідно, покликана заповнити його лакуну знань, аби він міг успішно впоратися з поставленим завданням. Наприклад:

(9) *"Then take a good look at the new picture from Flanders," Gilles advised me, "and then you will have seen something that many clever people have not seen at court or elsewhere. You will know it at once. It is not painted upon wood but upon fine linen!" [Lewis 1959, с. 36].*

(10) *The paintbrush was really heavy. I kept my strokes short and slow and very neat. My mother had cautioned me against trying to apply too much at once. Don't let it drip." "Don't let it run" [Grisham 1992, с. 96].*

У прикладах (9), (10) порада націлена на заповнення прогалини знань адресата щодо професійної компетенції останнього у малярській справі. Зважаючи на те, що мовці в обох випадках висвітлюють власний досвід та вміння, це є доволі переконливим аргументом для адресата виконати пораду, а також підвищує професійний рівень останнього.

Відтак, приходимо до **висновку** що, рекомендація зумовлюється наміром мовця надати адресатові компетентну пораду, зробити щось належним чином і пояснити наперед, як виконати певну дію. Порада-рекомендація подібно вищезгаданим модифікаціям також переслідує інтереси адресата. До поради-рекомендації, як правило, вдаються лікарі, юристи, поліцейські, художники та представники інших професій / спеціальностей, чиї професійні навички та знання є основою поради і виступають гарантом її корисності, котра не викликає в адресата сумніву, і мовець може розраховувати на позитивний результат свого висловлювання. Решта прагматичних модифікацій поради окреслюють **перспективу** подальших наукових розвідок.

Література

- Кобозева И. М.* Сложное предложение как форма сложного речевого акта / Ирина Михайловна Кобозева, Ким Гон Сук // Сложное предложение : традиционные вопросы теории описания и новые аспекты его изучения. — М : Русский учебн. центр, 2000. — С. 95–105. *Храковский В. С.* Типология условных конструкций / В. С. Храковский. — СПб. : Наука, 1998. — 583 с. *Collins W.* After dark / W. Collins. — New York : Penguin Books, 1993. — 308 p. *Collins W.* Lady in White / W. Collins. — New York : Penguin Books, 1993. — 259 p. *Crichton M.* Disclosure / M. Crichton. — New York : Ballantine Books, 1995. — 202 p. *Grisham J.* A Time to Kill / J. Grisham. — London : Arrow Ed, 1992. — 515 p. *Grisham J.* The Summons / J. Grisham. — New York : Island Books, 1998. — 468 p. *Hamilton P.F.* The Reality Dysfunction / P. F. Hamilton. — New York : Harper Paperbacks, 1995. — 1219 p. *Kidd S. M.* The Secret of Bees / S. M. Kidd. — New York : Penguin Books, 2002. — 302 p. *Lewis H.* The Gentle Falcon / H. Lewis. — London : Oxford University Press, 1959. — 250 p. *Player L.* My Story. The Duchess of York, Her Father and Me / L. Player. — New York : Harper Paperbacks, 1993. — 288 p.